

УДК 811.355/359.08

Сергій СІНКЕВИЧ,

кандидат педагогічних наук, доцент,

*Національна академія Державної прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького, м. Хмельницький*

**ІНШОМОВНА КОМУНІКАТИВНА
КОМПЕТЕНТНІСТЬ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ
ПРАЦІВНИКІВ ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ
НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ
ВІЙСЬКОВО-СПЕЦІАЛЬНІ ДИСЦИПЛІНИ**

У статті представлено результати аналізу наукових поглядів щодо іншомовної комунікативної компетентності різних категорій фахівців, у тому числі й науково-педагогічних працівників, які викладають військово-спеціальні дисципліни у вищому військовому навчальному закладі, та у цьому контексті авторське бачення особливостей оцінювання рівня володіння ними мовою та мисленням.

Ключові слова: вищий військовий навчальний заклад, військово-спеціальні дисципліни, іншомовна комунікативна компетентність, науково-педагогічні працівники.

Постановка проблеми у загальному вигляді. У зв'язку зі змінами, що постійно супроводжують освітній процес у вищих військових навчальних закладах (далі – ВВНЗ), у контексті вимог до забезпечення якості вищої освіти (процедури і заходи щорічного оцінювання науково-педагогічних і педагогічних працівників вищого навчального закладу та регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті вищого навчального закладу, на інформаційних

© Сінкевич С.

стендах та в будь-який інший спосіб) [1]; у контексті розвитку Збройних Сил України за західними стандартами та досягнення сумісності зі збройними силами держав-членів НАТО, пріоритетного розвитку Сил спеціальних операцій Збройних Сил України відповідно до стандартів НАТО [2]; у контексті сучасних вимог до науково-педагогічного працівника (загальних [3, с. 439–444] та специфічних [4; 5]), постала необхідність пошуку нових підходів до оцінювання рівня володіння науково-педагогічними працівниками ВВНЗ мовою та мисленням у цілому, а також іншомовної комунікативної компетентності зокрема.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано вирішення даної проблеми та на які опирається автор. Результати аналізу наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених за напрямом дослідження дали можливість констатувати те, що існує суперечність між сучасними вимогами суспільства до іншомовної підготовленості науково-педагогічних працівників та реальними можливостями забезпечення у ВВНЗ такої підготовки для зазначеної категорії персоналу (з урахуванням здібностей до засвоєння іноземної мови, вікових особливостей, наявного рівня володіння іноземною мовою, необхідності використання іноземної мови у професійній діяльності тощо).

Сучасні наукові підходи до вирішення проблеми іншомовного спілкування науково-педагогічних працівників представлені працями О. Ф. Волобуєвої [6], Л. І. Морської [7], В. О. Новосолової [8], Н. В. Попової [9], D. Lasagabaster [10], O. Civzele [11] та ін.

Мета статті – представити результати аналізу наукових поглядів щодо іншомовної комунікативної компетентності різних категорій фахівців, у тому числі й науково-педагогічних працівників, які викладають військово-спеціальні дисципліни у вищому військовому навчальному закладі, та у визначеному контексті авторське бачення особливостей оцінювання рівня їх володіння мовою та мисленням.

Виклад основних результатів дослідження. Розгляд категорійного апарату розпочнемо нормативним визначенням поняття “компетентність” – динамічна комбінація знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи

успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти [1].

Крім нормативного розуміння “компетентності”, у дослідженні використано результати наукової праці М. С. Голованя, у якій автором представлено порівняльну характеристику теоретичних підходів до визначення понять “компетентність” та “компетенція”. Так, “...компетенція – це певна норма, досягнення якої може свідчити про можливість правильного вирішення якого-небудь завдання, а компетентність – це оцінка досягнення (або недосягнення) цієї норми. Компетентність виступає в українській і російській мовах як якість, характеристика особи, яка дозволяє їй (або навіть дає право) вирішувати певні завдання, виносити рішення, судження у певній галузі. Основою цієї якості є знання, обізнаність, досвід соціально-професійної діяльності людини”. Науковець розглядає “компетенцію” одночасно в трьох сенсах: 1) як коло питань, в яких особа повинна бути обізнана; коло повноважень, делегованих суб’єкту (посадовцю, органу управління, групі тощо); 2) як досвід, інформаційний ресурс, знання в певній предметній галузі, якими володіє суб’єкт; 3) соціально задана вимога до підготовки особи у певній сфері [12].

За результатами аналізу наукових доробків, у яких представлено рекомендації Ради Європи з мовної підготовки різних категорій фахівців, констатуємо наявність двох видів компетенцій у цій галузі: загальна та комунікативна компетенції. Загальна компетенція складається зі здатності вчитися, екзистенціальної компетенції, декларативних знань, умінь і навичок. Комунікативну компетенцію складають лінгвістична, соціолінгвістична та прагматична компетенції [13, с. 33].

Структуру комунікативної компетенції у наукових працях представлено такими складовими: вербально-комунікативна компетенція (здатність опрацьовувати, групувати, запам’ятовувати й, у разі необхідності, згадувати знання, фактичні дані, застосовуючи мовні позначення); лінгвістична компетенція (здатність розуміти, продукувати необмежену кількість мовно правильних речень за допомогою засвоєних мовних знаків і правил їх поєднання); вербально-когнітивна компетенція (здатність брати до уваги під час мовленнєвого спілкування

контекстуальну доречність і вживання мовних одиниць для реалізації когнітивної та комунікативної функцій); метакомунікативна компетенція (здатність володіти понятійним апаратом, який необхідний для аналізу й оцінювання засобів мовленнєвого спілкування) [13, с. 19].

Основою для оцінювання рівня володіння іноземною мовою та мисленням науково-педагогічних працівників, які викладають військово-спеціальні дисципліни у ВВНЗ, пропонуємо визначену Н. А. Сурою структуру іншомовної комунікативної компетентності:

дискурсивна компетентність – здатність поєднувати окремі речення у зв'язне усне або письмове повідомлення, дискурс, використовуючи для цього різноманітні синтаксичні та семантичні засоби;

соціолінгвістична компетентність – здатність розуміти і продукувати словосполучення та речення з такою формою та таким значенням, які відповідають певному соціолінгвістичному контексту іншомовної комунікації;

стратегічна компетентність – здатність ефективно брати участь у іншомовній комунікації, обираючи для цього вірну стратегію дискурсу, а також адекватну стратегію для підвищення ефективності комунікації;

лінгвістична компетентність – здатність розуміти та продукувати вивчені або аналогічні їм висловлювання, а також потенційна здатність розуміти нові, невивчені висловлювання іншомовного середовища [15, с. 191].

У зв'язку з набуттям чинності наказу Міністерства освіти і науки України від 14 січня 2016 року № 13 “Про затвердження Порядку присвоєння вчених звань науковим і науково-педагогічним працівникам”, додатковими критеріями оцінювання рівня володіння іноземною мовою та мисленням науково-педагогічних працівників, які викладають військово-спеціальні дисципліни у ВВНЗ, у контексті здобуття вчених звань професора та доцента відповідно визначено:

вчене звання професора присвоюють працівникам вищих навчальних закладів, у тому числі закладів післядипломної освіти, які здійснюють освітню діяльність за відповідною спеціальністю на відповідному рівні вищої освіти, та вищих духовних навчальних закладів,

які мають: навчально-методичні та наукові праці, опубліковані після захисту докторської дисертації у вітчизняних та/або іноземних (міжнародних) рецензованих фахових виданнях, з яких не менше трьох публікацій у періодичних виданнях, включених до наукометричних баз Scopus або Web of Science, та які не є перекладами з інших мов (за рішенням вченої ради вищого навчального закладу відсутність достатньої кількості таких наукових праць може бути замінена публікацією монографії англійською мовою в одному з міжнародних видавництв, перелік яких визначається рішенням вченої ради); сертифікат відповідно до Загальноєвропейської рекомендації з мовної освіти (на рівні не нижче B2) з англійської мови або наявність у здобувача не менш як 10 праць, опублікованих англійською мовою у періодичних виданнях, які включені до наукометричних баз Scopus або Web of Science та не є перекладами з інших мов; які пройшли навчання, стажування або працювали у вищому навчальному закладі, науковій (або науково-технічній) установі в країні, яка входить до Організації економічного співробітництва та розвитку (далі – ОЕСР) та/або Європейського Союзу (далі – ЄС), або є (чи були) керівниками/виконавцями проектів, які фінансуються зазначеними країнами, та мають відповідні сертифікати, свідоцтва, дипломи чи інші документи, які це підтверджують; які викладають навчальні дисципліни державною мовою та/або мовою країни, яка входить до ОЕСР, на високому науково-методичному рівні, що підтверджено висновком кафедри вищого навчального закладу.

Крім того, вчене звання професора присвоюється працівникам вищих навчальних закладів, у тому числі закладів післядипломної освіти, які здійснюють освітню діяльність за відповідною спеціальністю на відповідному рівні вищої освіти, та вищих духовних навчальних закладів, яким не присуджено ступінь доктора наук, але які мають: навчально-методичні та наукові праці, опубліковані у вітчизняних та/або іноземних (міжнародних) рецензованих фахових виданнях, у тому числі не менше чотирьох публікацій у періодичних виданнях, включених до наукометричних баз Scopus або Web of Science, та які не є перекладами з інших мов; сертифікат відповідно до Загальноєвропейської рекомендації з мовної освіти (на рівні не нижче B2) з англійської мови; які

пройшли навчання, стажування або працювали у вищому навчальному закладі, науковій (або науково-технічній) установі в країні, яка входить до ОЕСР та/або ЄС, або є (чи були) керівниками/виконавцями проєктів, які фінансуються зазначеними країнами, та мають відповідні сертифікати, свідоцтва, дипломи чи інші документи, які це підтверджують; які викладають навчальні дисципліни державною мовою та/або мовою країни, яка входить до ОЕСР, на високому науково-методичному рівні, що підтверджено висновком кафедри вищого навчального закладу.

Вчене звання доцента присвоюється працівникам вищих навчальних закладів, у тому числі закладів післядипломної освіти, які здійснюють освітню діяльність за відповідною спеціальністю на відповідному рівні вищої освіти, та вищих духовних навчальних закладів, які здійснюють науково-педагогічну діяльність та які мають: навчально-методичні та наукові праці, опубліковані після захисту дисертації у вітчизняних та/або іноземних (міжнародних) рецензованих фахових виданнях, з яких не менше двох публікацій у періодичних виданнях, включених до наукометричних баз Scopus або Web of Science, та які не є перекладами з інших мов; сертифікат відповідно до Загальноєвропейської рекомендації з мовної освіти (на рівні не нижче B2) з англійської мови; які пройшли навчання, стажування або працювали у вищому навчальному закладі, науковій (або науково-технічній) установі в країні, яка входить до ОЕСР та/або ЄС, або є (чи були) керівниками/виконавцями проєктів, які фінансуються зазначеними країнами, та мають відповідні сертифікати, свідоцтва, дипломи чи інші документи, які це підтверджують, або взяли участь у роботі не менш як однієї наукової конференції (конгресу, симпозіуму, семінару), проведеної у країні, що входить до ОЕСР та/або ЄС; які викладають навчальні дисципліни державною мовою та/або мовою країни, яка входить до ОЕСР, на високому науково-методичному рівні, що підтверджено висновком кафедри вищого навчального закладу [4].

Але на виконання постанови Окружного адміністративного суду міста Києва від 7 вересня 2016 року № 826/11279/16 визнано такими, що не відповідають правовому акту вищої юридичної сили та не є чинними підпункти 3, 4 пункту 1 та підпункти 2, 3 пункту 5 Розділу II зазначеного Порядку [5].

На момент підготовки статті Кабінетом Міністрів України здійснюється внесення змін до зазначеного Порядку попередньо таким чином:

вчене звання професора присвоюють працівникам вищих навчальних закладів, які: здійснюють міжнародне наукове співробітництво, що засвідчене відповідними документами; опублікували після здобуття останнього наукового ступеня наукові праці у виданнях, що включені до міжнародних наукометричних баз, з них не менше трьох у виданнях, що включені до наукометричних баз Scopus, Web of Science або інших, рекомендованих МОН;

працівникам вищих навчальних закладів, яким не присуджено ступінь доктора наук, але які: здійснюють міжнародне наукове співробітництво, що засвідчене відповідними документами; опублікували після здобуття останнього наукового ступеня наукові праці, у тому числі англійською мовою, з них не менше чотирьох у виданнях, що включені до міжнародних наукометричних баз Scopus, Web of Science або інших, рекомендованих МОН;

вчене звання доцента присвоюється працівникам вищих навчальних закладів, які: опублікували після здобуття останнього наукового ступеня наукові праці, у тому числі англійською мовою, з них не менше двох у виданнях, що включені до міжнародних наукометричних баз Scopus, Web of Science або інших, рекомендованих МОН; здійснюють міжнародне наукове співробітництво, що засвідчене відповідними документами.

Крім того, результати проведеного опитування серед науково-педагогічних працівників, які викладають військово-спеціальні дисципліни у вищих військових навчальних закладах, показали, що з початком збройної агресії з боку Російської Федерації виникла гостра необхідність оволодіння фаховою іншомовною термінологією (спеціальні терміни, словосполучення, скорочення та ін.) з метою якісної підготовки та проведення усіх видів навчальних занять у контексті досягнення сумісності зі збройними силами держав-членів НАТО [2]. Аналіз передового військового досвіду держав-членів НАТО та реалізація його результатів, вивчення характеристик новітніх зразків озброєння і техніки (особливостей застосування), обмін іншою специфічною інформацією

очевидно є неможливими без відповідного рівня іншомовної комунікативної компетентності викладачів. Таким чином, з метою мотивації визначеної категорії персоналу до постійного підвищення рівня іншомовної підготовленості (перспективного присвоєння їм вчених звань) пропонуємо такий порядок оцінювання (самооцінювання) рівня володіння мовою та мисленням науково-педагогічних працівників ВВНЗ, які викладають військово-спеціальні дисципліни [16, с. 228]:

дискурсивна компетентність – викладання закріплених навчальних дисциплін іноземною мовою, наприклад, для курсантів філологічного факультету, здатність відповідати на запитання за темою заняття та формулювати перспективи подальшої навчальної діяльності (створювати тематичні відеоуроки іноземною мовою з тематичним діалогічним мовленням);

лінгвістична компетентність – наявність наукових праць у військовій галузі, у тому числі англійською мовою, у виданнях, що включені до міжнародних наукометричних баз Scopus, Web of Science або інших, рекомендованих МОН;

стратегічна компетентність – здійснення міжнародного науково-го співробітництва у військовій галузі, що засвідчене відповідними документами.

Дискурсивну компетентність науково-педагогічних працівників ВВНЗ, які викладають військово-спеціальні дисципліни, оцінюємо в 10 балів. Потрібно відповісти на запитання: Чи здійснюється викладання іноземною мовою? та Чи створено тематичні відеоуроки іноземною мовою? – “так” – 5 балів, “ні” – 0 балів.

Відповідно лінгвістичну компетентність оцінюємо в 2 бали (викладачі можуть здійснювати переклад не самостійно, а скористатися послугами перекладача). Потрібно відповісти на запитання: Чи є наукові праці у військовій галузі, у тому числі англійською мовою, у виданнях, що включені до міжнародних наукометричних баз Scopus, Web of Science або інших, рекомендованих МОН? – “так – 2 і більше статей” – 2 бали, “так – 1 стаття” – 1 бал, “ні” – 0 балів.

Стратегічну компетентність оцінюємо в 3 бали (викладачі під час міжнародних заходів можуть скористатися послугами перекладача).

Потрібно відповісти на запитання: Чи є сертифікати та/або інші документи, що засвідчують наявність міжнародного наукового співробітництва у військовій галузі? – “так” – 3 бали, “ні” – 0 балів.

Результати обчислення середньоарифметичного бала визначають високий (10 і більше балів), середній (5–9 балів) та низький (менше 5 балів) рівень володіння іноземною мовою та мисленням, що дозволить регулярно оприлюднювати результати такого оцінювання на офіційному веб-сайті вищого військового навчального закладу.

Висновки. У роботі представлено результати аналізу наукових поглядів щодо іншомовної комунікативної компетентності різних категорій фахівців, у тому числі й науково-педагогічних працівників, які викладають військово-спеціальні дисципліни у вищому військовому навчальному закладі, та у визначеному контексті авторське бачення особливостей оцінювання рівня їх володіння мовою та мисленням: дискурсивна, лінгвістична, стратегічна компетентність.

Перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Запропоновані підходи до оцінювання рівня володіння мовою та мисленням науково-педагогічних працівників, які викладають військово-спеціальні дисципліни у вищих військових навчальних закладах, окреслюють найближчі перспективи наукових досліджень за визначеним напрямом у контексті створення й реалізації комплексної системи оцінювання професійної діяльності в цілому.

Список використаної літератури

1. Про вищу освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 1 липня 2014 року № 1556-VII – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 вересня 2015 року “Про нову редакцію Воєнної доктрини України” [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 24 вересня 2015 року № 555/2015 – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/card/555/2015>
3. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / В. Л. Ортинський. – К. : Центр навчальної літератури, 2009. – 472 с.

4. Про затвердження Порядку присвоєння вчених звань науковим і науково-педагогічним працівникам [Електронний ресурс] : наказ Міністерства освіти і науки України від 14 січня 2016 року № 13 – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0183-16>

5. Постанова Окружного адміністративного суду міста Києва від 7 вересня 2016 року № 826/11279/16 / Категорія справи № 826/11279/16 : Адміністративні справи ; Інші справи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/61165039#>

6. Волобуєва О. Ф. Особливості навчання сприйняття мови на слух під час професійного іншомовного спілкування офіцерів-прикордонників [Електронний ресурс] / О. Ф. Волобуєва. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/znpnarv_ppn/2011_60/11vofsop.pdf

7. Морська Л. І. Інформаційні технології у навчанні іноземних мов : навчальний посібник / Л. І. Морська. – Тернопіль : Астон, 2008. – 256 с.

8. Novoselova V. O. Foreign language as a means of developing communicative language competence [Електронний ресурс] / V. O. Novoselova. – Режим доступу : <http://cyberleninka.ru/article/n/foreign-language-as-a-means-of-developing-communicative-language-competence>

9. Попова Н. В. Междисциплинарный подход к преподаванию иностранного языка в непрофильной магистратуре / Н. В. Попова, М. М. Степанова // Материалы второй международной научной конференции “Актуальные проблемы науки и образования”. – Ставрополь : СевКавГТУ, 2010. – С. 76–81.

10. Lasagabaster D. Foreign Language Competence in Content and Language Integrated Courses / David Lasagabaster // The Open Applied Linguistics Journal, 2008. – N 1. – P. 31–42 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.unifg.it/sites/default/files/allegatiparagrafo/20-01-2014/lasagabaster_foreign_language_competence_and_language_integrated_courses.pdf

11. Civzele O. Foreign language as a means of communicative competence [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://llufb.llu.lv/conference/new-dimensions-develop/2011/7th-New-dimensions-development-society-proceedings_2011-357-365.pdf

12. Головань М. С. Компетенція і компетентність: досвід теорії, теорія досвіду [Електронний ресурс] / М. С. Головань. – Режим доступу : http://uabs.edu.ua/images/stories/docs/K_VM/Holovan_03.pdf

13. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти : вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. укр. видання д. пед. н., проф. С. Ю. Ніколаєва. – К. : Ленвіт, 2003. – С. 24–73.

14. Гез Н. И. Формирование коммуникативной компетенции как объект зарубежных методических исследований / Н. И. Гез // Иностранные языки в школе. – 1985. – № 2. – С. 17–24.

15. Сура Н. А. Іншомовна професійна компетентність: головні принципи та компоненти процесу навчання професійно орієнтованого спілкування / Н. А. Сура // Вісник Луганськ. держ. пед. ун-ту ім. Т. Г. Шевченка. – 2003. – № 4 (60). – С. 191–192.

16. Сінкевич С. В. Взаємне відвідування занять як форма додаткової підготовки викладачів військово-спеціальних дисциплін до професійної діяльності / С. В. Сінкевич // Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія : педагогічні та психологічні науки / [гол. ред. О. В. Діденко]. – Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2015. – №1(74). – С. 227–235.

Рецензент – кандидат педагогічних наук, доцент Бунєєв Т. В.

Стаття надійшла до редакції 02.11.2016

Синкевич С. В. Иноязычная коммуникативная компетентность научно-педагогических работников высших военных учебных заведений, которые преподают военно-специальные дисциплины

В статье представлены результаты анализа научных взглядов относительно иноязычной коммуникативной компетентности разных категорий специалистов, в том числе и научно-педагогических работников, которые преподают военно-специальные дисциплины в высшем военном учебном заведении, и в этом контексте авторское видение особенностей оценивания уровня владения ими языком и мышлением.

Ключевые слова: *высшее военное учебное заведение, военно-специальные дисциплины, иноязычная коммуникативная компетентность, научно-педагогические работники.*

Sinkevych S. V. Foreign language communicative competence of the higher military educational establishment academic staff that teaches military and special disciplines

The article presents the results of the scientific views analysis regarding the foreign language communicative competence of the different categories

of professionals, including academic staff that teaches military and special disciplines in the higher military educational establishment, and in this context the author's vision of the assessment features of their language proficiency and thinking.

In order to motivate certain categories of personnel to the ongoing improvement of foreign language proficiency (prospective assignment of academic titles) it has been offered the level of proficiency and thinking evaluation (self-evaluation) procedure:

discursive competence – using a foreign language while teaching, for example, for Faculty of Philology cadets, ability to answer questions on the topic and formulate prospects of further training activities (create topic video lessons using a foreign language with thematic dialogue speech);

linguistic competence – the existence of scientific articles in the military field, including in English, in the periodicals which have been included in the international scientometric database of Scopus, Web of Science and other Ministry for Education and Science recommended;

strategic competence – implementation of international scientific cooperation in the military field evidenced by the documents.

Discursive competence of teaching staff that teaches special military discipline is estimated by 10 points. It should be answered the questions: did the teaching in a foreign language take place? and themed video lessons in a foreign language have been created? – “Yes” – 5 points, “no” – 0 point.

According linguistic competence it is assessed by 2 points (teachers could not independently perform the translation but with an interpreter usage). It should be answered the question: do the scientific articles in the military field, including in English, in the periodicals which have been included in the international scientometric database of Scopus, Web of Science and other Ministry for Education and Science recommended exist? – “Yes – 2 or more articles” – 2 points, “yes – 1 article” – 1 point, “no” – 0 point.

Strategic competence is estimated by 3 points (teachers during international events can make use of an interpreter). It should be answered the question: have you the certificates and/or other documents evidencing the international scientific cooperation in the military field? – “Yes” – 3 points, “no” – 0 point.

With the use of the arithmetic mean score calculating results it can be defined high (more than 10 points), medium (5–9 points) and low (less than 5 points) levels of foreign language proficiency and thinking that will allow publish the results of this assessment on the official website of higher military educational establishment regularly.

Keywords: *higher military educational establishment, military and special disciplines, foreign language communicative competence, academic staff.*